

ЈЕДНА ПРАКТИЧНА ТАБЛИЦА ЗА ИЗРАЧУНАВАЊЕ УСКРШЊИХ ДАТУМА

У другој свесци Богословља за ову годину изашао је чланак г. М. Пурковића под насловом Неколико таблица за израчунавање ускршњих датума, па мислимо да није сувишно дати читаоцима Богословља још једну од тих таблица, тим пре што је она много практичнија од таблица које је изнео г. Пурковић. Практичност ове таблице је у томе, што за њену употребу немамо апсолутно никакве потребе да прорачунавамо: месечев и сунчев круг, епакту, младицу, пасхалну границу и т. д. — и то доста компликованом процедуром (види стр. 166 пом. Богословља) —, па тек тада да дознамо ускршњи датум. То нарочито важи за прве две таблице у чланку г. Пурковића, док је трећа, у којој су израчунати ускршњи датуми када се поклапају године месечевог и сунчевог круга, невероватно ретко употребљива, а наине само у једном деветнаестогодишњем периоду (месечевом кругу) у размаку од 532 године. Употреба те таблице биће, дакле, актуелна од 1941 до 1959 године, а други пут чак од 2473 до 2491 године по Христу, пошто ће тек тада првих 19 година сунчевог круга бити исте са годинама месечевог круга.

Употреба, пак, таблице коју овде прилажемо је врло једноставна, а по њој се може наћи датум Ускрса по староме стилу у неограничено време.¹ Годину у којој нас интересује датум Ускрса имамо само да поделимо са 532 (јер — како је то открио још у VI в. по Хр. калуђер Дионисије Мали — после периода од 532 године поново пада Ускрс на исте датуме), па ће нам остатак (на пр. 386) показати у табlici када је био Ускрс дотичне године. Округлу цифру остатка (т. ј. 380) наћи ћемо у првом вертикалном реду таблице (Рубрика: Године по Христу), а остатак преко округле цифре (т. ј. 6) у првој хоризонталној линији где су цифре од 1 до 9: квадратић у коме се две нађене цифре остатка преламају под правим углом показат ће нам датум Ускрса тражене године (слово *м* поред датума у квадратићима означава месец март, а слово *а* месец април, пошто Ускрс може пасти само у та два месеца, од 22 марта до 25 априла).

¹ Таблицу смо узели из пољског дела: *O kalendarzu i jego znaczeniu*, napisal Gabriel Folwinski, Warszawa 1903.

ТАБЛИЦА ЗА ИЗРАЧУНАВАЊЕ УСКРШЊИХ ДАТУМА:

Године по Христу	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0	11а	27м	16а	8а	23м	12а	4а	24а	8а	31м
10	20а	5а	27м	16а	8а	24м	12а	4а	24а	9а
20	31м	20а	5а	28м	16а	1а	21а	13а	28м	17а
30	9а	25м	13а	5а	28м	10а	1а	21а	6а	29м
40	17а	9а	25м	14а	5а	25а	10а	2а	21а	6а
50	29м	18а	2а	25м	14а	30м	18а	10а	26м	15а
60	6а	29м	11а	3а	22а	14а	30м	19а	10а	26м
70	15а	7а	22м	11а	3а	23а	7а	30м	19а	4а
80	26м	15а	31м	20а	11а	3а	16а	8а	30м	19а
90	4а	27м	15а	31м	20а	12а	27м	16а	8а	24м
100	12а	4а	24а	9а	31м	20а	5а	28м	16а	8а
110	24м	13а	4а	24а	9а	1а	20а	5а	28м	17а
120	1а	21а	13а	29м	17а	9а	25м	14а	5а	28м
130	10а	2а	21а	6а	29м	18а	9а	25м	14а	6а
140	25а	10а	2а	22а	6а	29м	18а	3а	25м	14а
150	30м	19а	10а	26м	15а	7а	29м	11а	3а	23а
160	14а	30м	19а	11а	26м	15а	7а	23м	11а	3а
170	23а	8а	30м	19а	4а	27м	15а	31м	20а	12а
180	3а	16а	8а	31м	19а	4а	27м	16а	31м	20а
190	12а	28м	16а	8а	24м	13а	4а	24а	9а	1а
200	20а	5а	28м	17а	8а	24м	13а	5а	24а	9а
210	1а	14а	5а	28м	17а	2а	21а	13а	29м	18а
220	9а	25м	14а	6а	28м	10а	2а	22а	6а	29м
230	18а	3а	25м	14а	6а	19а	10а	2а	22а	7а
240	29м	18а	3а	26м	14а	30м	19а	11а	26м	15а
250	7а	23м	11а	3а	23а	8а	30м	19а	11а	27м
260	15а	7а	23м	12а	3а	23а	8а	31м	19а	4а
270	27м	16а	31м	20а	12а	28м	16а	8а	31м	13а
280	4а	27м	16а	1а	20а	12а	28м	17а	8а	24м
290	13а	5а	24а	9а	1а	21а	5а	28м	17а	2а
300	24м	13а	5а	18а	9а	1а	14а	6а	28м	17а
310	2а	22а	13а	29м	18а	10а	25м	14а	6а	22м
320	10а	2а	22а	7а	29м	18а	3а	26м	14а	6а
330	19а	11а	2а	22а	7а	30м	18а	3а	26м	15а
340	30м	19а	11а	27м	15а	7а	23м	12а	3а	23а
350	8а	31м	19а	11а	27м	16а	7а	23м	12а	4а

Године по Христу	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
360	23а	8а	31м	20а	4а	27м	16а	1а	20а	12а
370	28м	17а	8а	31м	13а	5а	27м	16а	1а	21а
380	12а	28м	17а	9а	24м	13а	5а	25а	9а	1а
390	21а	6а	28м	17а	2а	25м	13а	5а	18а	10а
400	1а	14а	6а	29м	17а	2а	22а	14а	29м	18а
410	10а	26м	14а	6а	22м	11а	2а	22а	7а	30м
420	18а	3а	26м	15а	6а	19а	11а	3а	22а	7а
430	30м	19а	3а	26м	15а	31м	19а	11а	27м	16а
440	7а	23м	12а	4а	23а	8а	31м	20а	11а	27м
450	16а	8а	23м	12а	4а	24а	8а	31м	20а	5а
460	27м	16а	1а	21а	12а	28м	17а	9а	31м	13а
470	5а	28м	16а	1а	21а	6а	28м	17а	9а	25м
480	13а	5а	25а	10а	1а	21а	6а	29м	17а	2а
490	25м	14а	5а	18а	10а	26м	14а	6а	29м	11а
500	2а	22а	14а	30м	18а	10а	26м	15а	6а	22м
510	11а	3а	22а	7а	30м	19а	3а	26м	15а	31м
520	19а	11а	3а	16а	7а	30м	19а	4а	26м	15а
530	31м	20а	11а							

Међутим ако је остатак округлао онда треба наћи само дотичну цифру и одмах до ње стоји и датум Ускрса, а ако после дељења не добијемо никакав остатак датум Ускрса ће бити поред нуле (0) у првој вертикалној и под нулом (0) у првој хоризонталној рубрици, т.ј. 11 април.

Овако описно ипак изгледа компликованије тражење ускршњег датума, но што је фактички. Ево два примера из којих ће се то лепше видети. Свима је познато, да је краљ Душан прогласио архиепископију за патријаршију и себе за Цара на Ускрс 1346 г. у Скопљу. Но ако хоћемо да дознамо и датум Ускрса те године поделићемо 1346 са 532 и добићемо остатак 282. У првој вертикалној рубрици приложене таблице тада ћемо наћи округлу суму остатка, т. ј. 280, а број 2 на одговарајућем месту у првој хоризонталној линији, па када нађемо квадратић у коме се те две цифре (280 у вертикалној и 2 у хоризонталној рубрици) прелазују под правим углом видећемо да у њему стоји „16а“, што значи да је 1346 године Ускрс био 16 априла. Други пример ћемо краће навести, а овако је увек кратко тражење ускршњег датума по приложеној таблици.

Интересује нас, рецимо, датум Ускрса идуће (1933) године. Ево сва процедура:

$$\begin{array}{r} 1933 : 532 = 3 \\ \underline{1596} \\ \text{Остатак} = 337 = \text{„3а“} \end{array}$$

што значи, да ће 1933 године Ускрс бити 3 априла. Када смо дознали датум Ускрса, онда нам, наравно, није тешко одредити ни датуме свих оних празника, који су у вези с ускршњим датумом.

Р. Ј. Драгићевић